

HAPUTCİ MEZ

DƏRS LİK

2





HEYDƏR ƏLİYEV

AZƏRBAYCANI XALQINI ÜMUMMİLLİ LİDER

İldırım Məsimov

Şərəf Hüseynov

Haputci Mez

Ümum təhsilci məktəbərə

2-ci sinifci

Haputci mezi fənnici

DƏRSLİK





© Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi




**Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0
International (CC BY-NC-SA 4.0)**

Bu nəşr Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International lisenziyası (CC BY-NC-SA 4.0) ilə www.trims.edu.az saytında yerləşdirilmişdir. Bu nəşrdən istifadə edərkən lisenziyanın şərtləri qəbul edilmiş sayılır:

İstinad zamanı nəşrin müəllif(lər)inin adı göstərilməlidir. 

Nəşrdən kommersiya məqsədilə istifadə qadağandır. 

Törəmə nəşrlər orijinal nəşrin lisenziya şərtləri ilə yayılmalıdır. 

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi chashioglu@gmail.com və derslik@edu.gov.az elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur. Əməkdaşlığınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirik!

Kitabci qicəyibi

1 -ci BÖLMƏ. (1-ci SİNİFCƏ YETFUBƏ TƏKRAR).....6

- 1• Yə Məktəb 9
- 2• Lovğad q'al 12
- 3• Ruq x'əyic qəlqəl 16
- 4• 1-ci bölməci ümumiləşdirici təkrar 19

2 -ci BÖLMƏ

- 1• Qızıləc yunxuc 21
- 2• Yə kilfət 23
- 3• Əbədi məşəl 26
- 4• 2-ci bölməci ümumiləşdirici təkrar 29

3 -cÜ BÖLMƏ

- 1• Bayrağ 31
- 2• Q'ud h'əxirc..... 33
- 3• Q'usud q'ari yov 35
- 4• 3-cü bölməci ümumiləşdirici təkrar 37

4 -cÜ BÖLMƏ

- 1• Hüseyin dədəyə bağ 39
- 2• Dəyə yurd 42
- 3• Novruzci h'id..... 45
- 4• 4-cü bölməci ümumiləşdirici təkrar 48

5 -ci BÖLMƏ

1. Bəyiz nə Dəyiz h^urmət 51
2. Turp..... 54
3. Q'usud nə yeçini dar 57
4. 5-ci bölməci ümumiləşdirici təkrar 60

6 -ci BÖLMƏ

1. Dəyə bulax 62
2. Dürüd Səkul 65
3. Arıcı kilfət..... 68
4. 6-cı bölməci ümumiləşdirici təkrar 71

2-Cİ SINIFCI ÜZRƏ ÜMUMİLƏŞDİRİCİ TƏKRAR.....73
Lüğət.....76

İşarələr



Bəcinəy



Uxəy



Yazmış ərəy



Dinləmiş ərəy



Luğət



Araşdırmış ərəy



1-ci bölmə

1-ci sinifcə yetfubə təkrar

- Yaycı tətıl həlmə yeq^urdivin?
 - Vinə istirahət mət'in marağlı vərəz hər səd hadisə nə an x'əycim?
- Vinə təəssuratər ildaşərə zinə bölmüş ərəy. Vez marağlı h'əşxərc məqaməriz aid sualı vətəy.

Kerə yeec şikilbəxun ikəci h'əyəlbə yaycı tətıl həlmə yeq^urci haqqinə bəcinəy.
Vin yaycı tətıl mət'in marağlı vərəz şı iyrəvin?



1-ci sinifcə yetfubə təkrar



1. Ç'əlibi uxəy. Ailəyi q'ınə bağıl yec ç'əlibi səçmişə vinə dəftərcə yazmış ərəy.



Bəy

ləhə

q'ələm

yıkırıc

k'ul

yara

kitab

radio

Vurağ

x'əd

ustul

darrux



2. Nöqtəyəre çikəriğ uyğunəc hecayər əlavə ərci vinə dəftərcə kuçurtmuş ərəy.



ko...

ço...

kooçə

k'ərə

ri...

k'əşin

bir...mi

...qal



3. Kərə yec ç'əlibi cümləcə iştətmiş ərəy.



Q'od q'ohəc h'ağac

Q'ob dənə h'əni

Q'od k'ənə h'ağac



4. Cümləyəre ç'əlibə çikər vət'q'ər ərəy nə səsləndirmiş ərəy.



- K'ulcə h'ağəcə rəhəc
- K'ənə rixə h'aqılce
- Yaycə x'əd surq'ərədəd Malbez

5. Ç'əlibəkir istifadə ərci cümləyə qurmuş ərəy.



Zə dəyir

ğələ

uxro

Aydan

rikə

oynamış şoro.

H'əyəlbir

keks

cirədu

6. Cümləyə yazmış ərəy, saitərə q'ənikər xə t yığınəy.



- Zə babayır udun yit're.
- K'ənə rıxə h'aqılce
- Sağlam x'əyici h'uni hər yığ idman vəric lazım yer.

7. Kerə yeec ç'əlibi cümləcə iştətmış ərəy.



- Sağlam x'əyici h'uni şi əric lazım yer?
- Düzqun qıdalanmış x'əyici h'uni şi əric şibəri yebin?
- Təmizliğolciz rayət əric şiyiz vacib hesab şere?
- İdmancir sağlamlığolciz həlmə təsır iyre?



Yə Məktəb



1. Şikilcə itq^əbe haqqınə bəcinəy.



Lu yığ 15 sentyabr “Bilik Gün”ü yer. Yın təzədən doğma məktəbcə h’əp’xırcebin. Birinci zəng ç’et’ic, bitin məh’limər, valideynbi nə şagirdər məktəbcı rikə vobxırceb. Yə məktəb kumu ən gələc çikərə yerləşmiş şoro. Yə məktəbcı bina şübud mərtəbəli yer. Genişəc riki yer iciğ. Hər tərəf ç’uknulux yer. Rikə ərçənci darbi nə ətırı ç’iç’ni yizəcə.

Yə məktəbcix genişəc nə işiğlı sinifci otağər, fənni kabinetər kompüterci otağ, emalatxana, yeməxana, beylic idmançı zal yov. Yinə Məktəb doğma k’ulcız kərə soomış iroyın.



2. Mətn şikilci q'ınə əlaqələndirilmiş ərəy.



- Şikilcə məd şi təsvir əric şara?
- Vəzməcə məktəbci rikə şiyiz xeyli darbi x'əyiciz ustunluğol vis'ne?



3. Vinə uxəc mətnəcə halci sualci cavab dəbu?



- Məktəbci rikə tigəb volxircənib?
- Birinci zəng həlir q'ət'ic?
- Lu yığ şiyiz "Bilik Gün"ü adalnmış şere?
- Yə məktəb şi vaxt h'əp't'inco?
- Yə məktəbcə çuq'ub sinifci otağ yov?



4. Bəyəre ç'əlibi uxəy. İcə mənə izah ərəy.



Elm h'aq'ılcı çirəğ yov.



5. Cümləyə uxəy. Məktəbci ləvazimatərə turibi ifadə iyric ç'əlibi müəyyən ərəy. Əbi vinə kuçurtmuş ərəy.



Ud sinifci otağ yov. Sinifcə xeyli parta, dəftər, q'ələm, kitabər yer. Lap yığcə kitabər vəğəz rəfnıyın yer. Ustulci h'ədix məh'limcə kompüter, müxtəlifəc rəngli q'ələmər nə dərsını vəsaitər yer.

6. Məktəbcı yə həyatcə rol şıcıkır ibarət yov?



7. Sağəc sutuncəər istifadə ərci ürüc rənq'inə vıyc ç'əlibəz uyğunəc ç'əlibi müəyyən ərəy.



Dar

kəkruz, pənbu, şimişkə

Çıkər

ərçən, şam, suqut

Bitki

pirəm, qudəkçə, q'oh'əc

Hələv

şəhər, qəsəbə, rayon

Ç'ƏLIBƏ BUXÇƏ

Kabinet

Emalatxana



K'ulci tapşırığ



► Dərsiniğər kiliməən vinə dostumə, şidrə nə şiyə zınə ilk dərsını q'ınə bağı fikirbi bölmiş ərəy. Vinə uxəbez dair vez marağı h'əxirc hadisə, təəssurat x'əycim? Əbe haqqınə şifahi təqdimat hazır ərəy.

Lovğad q'al



Sər yini, sər dəрни... lap k'ibəd səb q'al yini. Əd sinci kupəsə k'ulci zirzəmicə yaşamış şerni. Uləckır səd kasadıvər yirgındeni. Xeyli uləci yığ- yığnıvər kukəlmiş şerni. Axricə kukəlmiş x'əycinə gəçiskərəd x'əydu. Səd yığ icir- icrəvən lıpic:

– Hə, artıq zəvər gəçərə dərs viyu şəru. Q'al icə yuvəcər gəp'ç'icinə gəçər vaq'orə vəriz yıpuđu. İcə xəb icə beləğ qiyəci lıpic:

– Ey gəçər ! Halabeyəvin? Lımə ikirə zın qırt gəçər zə kişx'ınır h'ətfici cüdüř x'əyicə. Sədmən həlü vaxt mik'ağacər yerç'ərd Gəçiz Q'alırdə ç'əlibi ix'əc.

Cüdüřcə mik'ağ h'əx'urci qurirə lıpic:

– Ay Q'al, ikəcə vəz h'əşü süntə tamaşa vərdəy!

Gəç ibqod Q'al kişx'ınır icir lıpic ç'əlibin saxan ərc. Dəhmə icə yuvəcə h'əpudu. Hələ yığinə ucən Q'al səsəvərmən lovğalanmış dox'ə.

Ç'ƏLIBƏ BUXÇƏ

Lovğad

Q'urvəric

Kupəs



1. Mətn uxəy, vınə ç'əlibe zınə vəç'inəy.



Qızıləc rənqını q'ınə bağlı şi lıpic şara?

Yunxuccə darbi içic halci rənqinə şere?

Ən xeyli h'ulığ çarpmış şeerc rənq halcic yer?



2. Q'al çiz lovğalanmış şerni?





3. Mətnə əsasən əskək şikilbə ardıcılığuvər müəyyən ərəy.



4. Gəçə halcı ç'ilığər ç'əxəni Q'al həpıcı cüdür x'əydu?
Icir lırcığən, çiz?



5. Gəçivər kişərə vəz, çiz qərç'ərivun yuvacər viyic fikirbi mətnəz aid şerem? Və fikirbi əsaslandırmış ərəy.



6. Mətnə əsasən cümlələrə qəh'əc ç'əlibi vaq'ara ərci yazmış ərəy.



- Q'al... yini sınır h'əpudu.
- Gəçir q'alırdıxun tamaşa vərız səsərc , icə məqsəd isə... yini.
- Q'al gəçizkərəd x'əycini, ç'unki...
- Q'alırdız gəç ibiçözünə icir lıpic ç'əlibi saxana ərc, ç'unki...



7. Şikilbəxun ikəy, ibə türübi lıpəy.



8. Ç'əlibə yəh'əc hərfimi əlavə ərcinə dəftərcə yazmışərəy.



9. Cümlələrə "süftəc", "kulak", "kamput", "yuq'ub" ç'əlibəkır uyuğun h'əşxərbi əlavə ərci yazmış ərəy.



Dəyir likiniz ... cirəc.

- Zə şiyux ... yaş yü.

- Kamanda... çikərə qəç'ic.

- ... qurzare ç'ixni kınşere.

10.

Hecayərikir istifadə ərci ç'əlibi düzəltmiş ərci kuçurmuşərəy.



yun, ü, cə, daş, çö, giz, qo, tü, cü, yol, rək, nər

Biyli sək.

Biyli sək və surax g'ələ h'əx'iri,

Və yanca g'ələc dostumi vax'uri.

Lovğatuvər g'ələc kar dəd,

Yiyic şeyiniz məpu hiç dəd.

Və vətəncinə öyünmüş sək,

Yirkəndərvun hiç vaxt tək.

G'ələ uxəci ad qazanmışər,

Əcənəx'ərə mizər kınışi zər.

Zəhmət yığın sinə gərmişər

Və xəb zəhmətsiz vərmişər.

Çuq^q^ara və can yə sağ,

Dar tumvərqi əsəh' bağ.

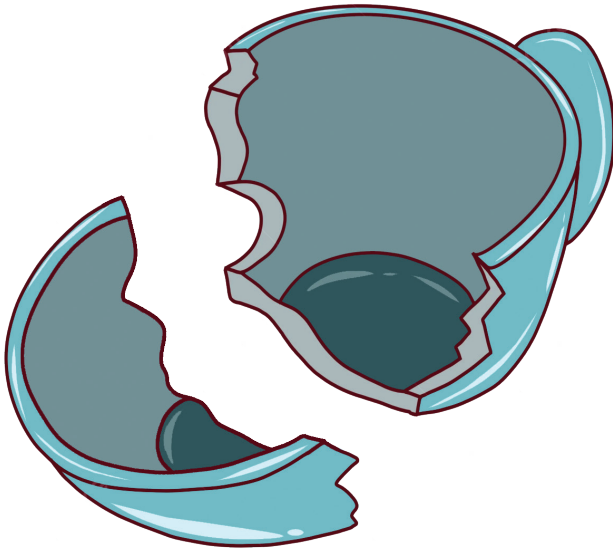
Dəyə zəhmət hiç h'əgoləmi

Bəyə nəsih'ət hiç həgoləmi.

Və surax el-ələmcər h'əxiri

Və ətrafca g'ələc karibi qixiri.

Ruq x'əyic qəlqəl



Sər h'əyələ kulcə oynamış şerəni: Birdən ənir səd h'əyarəc qəlqəl ustulci h'ader əstəəci ruq ərc. Əc heç xəllz iditqəc. Bəyir uqor xukəc:

– Qəlqəl həlir ruq ərc?

H'əyəlcir cuvab vıydu

– Zın.

Bəyir lıpic.

– Sağ işivin doğruc lıpicivin.

Ç'ƏLIBƏ BUXÇƏ

Qəlqəl

Əstəəci



1. Mətn ifadəli uxəy.



Mətn cə ən xeyli və xoşunə h'əşxərc mədam şı yəəni?

H'əyəlcə hərəkətər qorxalıqol adlandırmış iranivin?



2. Mətn cə əsasəd fikir şı yov.



Vin həlməc səd hadisəyi q'ınə qarşılaşmış x'əycəənvın?

X'əyicevin əqər və valideynbi ucuz həlməc reaksiya vıyce?



3. Mətnə şəerbəğ əsaslanmış xəyri şikilbə ardıcılığol müəyyən ərəy.



4. Mətn vinə ç'əlibə zinə bəcinəy.



Mətnə halci dəyişiklik əric ikə şara vez?

Məsələn, h'əyəlcə çikəriğ x'əyic q'onimvin vinə dəyiz şi cuvab vıs'nonivin, yəmət'in dəyiz şi lıpic ikə şarani?



5. H'əyəl dürüst yəəni fikir h'əlmə əsaslandırımış iyro vin?





6. Və q'əliğ həliməc səd hadisə h'əxircəm? H'əxircə sə qısa şikilcə yazmış ərəy.

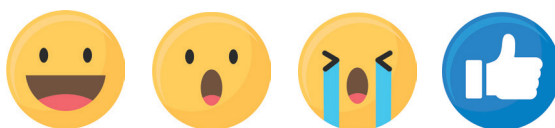


Hələ hadisə həliz yeec x'əynəm bəcincəəmvin?

Əqər bəcincevinsə, əc həlmə təsvir ərcevin?

Vin uquz bəcinc şəxsınır vez reaksiya vıycəəm?

Hələ reaksiya təsvir ərici h'uni kərə yeec işarəyərıkir səd səçmiş ərəy?



7. Mətnə icə qənıker xə t yığınc ç'əlibi halcibə zinə əvəz əric şara? Vınə fikir əsaslandırmış vərəy.



8. Kərə yeec bəyə rə ç'əlibi uxəy, icə mənə izah ərəy. Halcic mətnci ideyayı q'ınə mik'ağ səslənmiş x'əyic müəyyən ərəy. Vınə fikir əsaslandırmış vərəy.



1.

H'əyəlcir ç'ili düzəc lura.

2.

Ç'əlirdı düzəc h'əyəlcoor xuk.

3.

Düzəc ç'əlirdıvər xata şeerdəd



9. Yüz düriyivər səd doğruc ğələ yer fikir həlmə q'əle əbirsərəevin? Vınə şəxsi təcürbəyi zinə lü fikir izah vərəy.



1-ci bölməci ümumiləşdirici təkrar



1. Ç'əlibi uxəci, hərfərə müxtəlifəc məqaməzə iştəmiş x'əyic xüsusiyyətəriz fikir vətəy?

Kalam

Dar

Arfar

Suvar

Kupal

Nacax



2. Ç'əlibi hecayərə q'inə uxəy. Əla bədəy nanə lalay mala bəs'i amma mamay.



3. İbə q'ənikər xə t yığinc ç'əlibə iştənmiş x'əyic çikərə icə ifadə ərc mənə izah ərəy.

- A) Yə rikə cəb h'əç' yov. Zovə yuhunə xeyli h'əç' şoro.
- B) Yə k'ulcə xeyli tur yov. Haputərə h'əyəlbə tur bəyır q'ısne.
- C) Yaycə k'ulubə xeyli t'ut' soro- yayda evlərdə çoxlu milçək olur. Vınə x'əbə yeec kağat'ər t'ut' - Əlində olan kağızları at.



4. Cümləyər tamam ərci kuçurtmuş ərəy.

- A) Zın cəsürəd dix ...
- B) Vın çalışq'ənəd şagird ...
- C) Lu yığ hava ğır ...
- D) Yın cürə dəbişxərc dostumi ...
- E) Vin qoçaxəc gədəyər ...
- F) Əmcib xeyli mehribanəc h'əyəlbi ...



5. Şikilbəkir istifadə ərci cümləyə tamam ərci kuçurtmuş ərəy.



1. Qurcır ... ule.
2. Suvarcır ... ule.
3. ... banan ikoco.



6. Şikilcə yeec varlığərə turibi lıpəy?
Halci ç'əlirdə xeyli hərf x'əyic muəyyən ərəy.



7. Buraxılmış x'əyic hərfər əlavə ərci ç'əlibi tamamlamış ərəy.



D ı ...

D a ...

H ə l ...

S a p a ...



8. Kerə yeec ç'əlibekir istifadə ərci k'ibec mətn qurmuş ərəy.



Var

Vəz

dar

Fəsil

hava

ç'əbiç



2-ci bölmə

Qızılac yunxuc



Giric yay azar şere, yunxuc h'əşxərə. Yunxucə havayər qəy şere, yığni gudə, yifni h'axta şere. Kulak şere - nə ç'əbic h'əşxərə. Yunxucə təbiət dəyişmiş şere. Darbiyə çıxni sövzə nə ürüc rənginə şere. Xəzəl h'əşxərə, ç'ixni kınşere, hər çikə əlvanac rərgirdə boyanmış şere. Hələgəzın yunxuciğər, qızılac- yunxuc lire.

Yeç, cüh'ür, nar, bih, feyxua, meşmeşi yunxuci meyvəyəərə pay yə.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Xəzəl

Qızılci

Ç'ixni



1. Ç'iz yunxyci fəsil "Qızıləc yunxuc" lıre?



Qızıləc rənqını q'ınə bağı şı lıpic şara?

Yunxuccə darbi içic halci rənqinə şere?

Ən xeyli h'ulig çarpmış şeerc rənq halcic yer?



2. Yunxucə halci meyvəyər yetişmiş şere?



Halci meyvəyər yunxucci meyvəyər adlandırmış şara? Şiyiz?



3. Yunxuc buləd fəsil yü fikirczinə razı yevin? Ve fikirbi şitərə əsaslandırılmış ire vin? Ucıxun ikəci yunxuc fəsil cürəc fəsilbəkır fərq şiyə?



4. Yunxucə darbiyə ç'ixni kın şere, icə səbəb şitərə əsaslandırılmış vərşerü?



A) hava xəyli ç'əbicdu ye vərçi.

B) hava g'ır ye vərçi

C) hava qəy nə kulaklu ye vərçi



K'ulci tapşırıq



► Fəsilbez bağı dialogca hazırlaşmış səkoy nə ve yuldaşarivən lıpay.

Yə kilfət



Yə kilfətçə rıx'ır nəfər yə. Dədəy, dəy, bəy, baci, şid nə zın. Dədəy nə dəy işləmiş şerdəbub əndəcib pensiyacə qəp'ç'icəb. Yə bəy duxtur, dəy isə məh'luməyu. Əndəz igə sənəh'ət xəyli ikəcə.

Zın q'unci sinifcə uxurü zın. Zə şid Vüsal k'ibədyə. Əd h'əyəlbə baxçacə çere. Yə dəyir yəz həmişə maraqluvəc nağılbi vəcənü.

Yə kilfət xəyli səsunduz mehriban yəb.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Sənəh'ət

Baxçə

Kilfət



1. Mətnə əsasən düzəd fikir müəyyən vərəy.



- A) Vüsalır q'unci sinifcə uxurü.
- B) Dədəy hər yığ nəvəyərız nağıl əcəne.
- C) Mətn nağıl ird gədox şidin yə.



2. Halci abzascə viyic fikircə əsasən lıpı şərə ki, dədəy nə dəy işləmiş şerdəbub. Hələ cümlə uxəynə və seçim ərəy.



3. Mətnə sənəh'ət anlayış əs'ərə irc ç'alibi seçmiş ərci ve dəftərcə yazmış ərəy



Peşəyəre haqqinə və təsəvvurər şi yer?

Heç peşə seçmiş əriyi haqqinə düşünmüş x'əycəənvın?

Halci peşə və xeyli xoşunə h'əşxərə?



4. Mətn halci cümləcizinə davam ər şərə? Çiz?



- A) Yin hər yığ parkinə çereb yin
- B) Yə k'ul məktəbciz mik'ağ yu
- C) Zəz zə kilfət xeyli ikəcə.

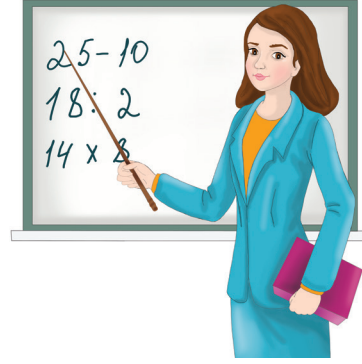


5. İnsanbi sinci sənəh'ətci sahib x'əyiz halci sənəh'ətci sahibərə rol lap biyli yü? Və fikir vəs'ərə vərəy?



6.

Əskək şikilbə şü təsvir x'əyicə? Mətnçizinə əlaqə yiyic şikilbi seçmiş ərəy nə izah ərəy.



7.

İnsanbi sinci sənəh'ətci sahib x'əyiz halci sənəh'ətci sahibərə rol lap biyli yü? Və fikir vəs'ərə vərəy?



8.

Bəs və kilfətçə halci sənəh'ətci sahibər yəb? Və kilfətçə hələməd sər ədəmi yəm ki, vinin ənə siyəx x'əyic arzulamiş irevin?



K'ulci tapşırıq



► Və kilfətçiz aidəc səd k'ibəc mətn yazmış ərəy. Mətnçə və kilfətçiz bağliyəc fikirbi təsvir ərəy nə yazmış ərəy.

Əbədi məşəl



Nemət kumə yaşamış şere. Ənir ikinci sinifcə uxro. K'ibəd Nemət yaycı vəznə Bok'uyi Balaxani kumə yaşamış şeerd h'əmə k'ulcə çere. Səd yiğ Nemətə h'əmır əd yanardağına tuğəd.

Lu çikərə q'ıməər s'ə qərç'oro. Uc itq'əc Nemətir h'əmivər xukəc.

– H'əmi uc həlir uq'ər ərci? H'əm qulumsəmiş x'əyci nə lıpcı:

– Heç xəlir uq'ər ərdəd əy bala. Q'ımı q'ənikər q'ərç'ord qaz yov. İcrə h'əden uqoro. Azərbaycanı xeylic çikərbe Abşerona, İsmayılı rayonci Lahic Qəsəbəci yancə nə iç'iç' çikərbe həliməc s'əyni yer.

Hələyiz Azərbaycanğər Odlar yurdu lure. Nemətir çıxan h'əmivən lər:

– H'əmi, zin yə bəyır şəhidərə xiyabancə tuğəcəəni: Zəz hələcə alov ibq'əco. Hələcəən qaz q'ərç'orom?

– Bala, lə məşəl vətənci uğruna q'əyində xatirəciz həmişə s'ə uq'oro. Lə məşəl insanber heç vaxt əbsirəz yerturədəbu. Lə məşəlci uqər x'əyicir h'utq'ər iyre ki, qəhrəmanbe xatirə həmişə yaşamış şoro.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

S'ə Qaz Rayon Qəsəbə Məşəl



1. Mətn şici haqqınə yer. Mətn birinci dəfə uxəc x'ələ vöös halci hissni yaranmış x'əyic?



- A) Təaccüb
- B) Noğə x'əyic
- C) Qürur

Səçmiş vərd cuvab həlmə əsalandırmış iyrovin?



2. Yanar dağ lurə x'ələ hala nəzərcə yerq'ire?



Yanardağda olmusunuzmu?

Dostlarınızla bu barədə fikir mübadiləsi aparın.



3. Vez məcə, Nemətə h'əmir əd şiyiz yanar dağına tuğəcəəni?



4. Azərbaycanığər şiyiz "Odlar Yurd"u lure?



Azərbaycanı haqqınə içic halci fikirbə, tərifərə rast h'əbxırcevin?

Kərə yeec şikilbəxun ikəci vinə düşüncəyə təsvir ərəy?



5. Nemətiz şəhidlər xiyabanicə itqəc s'ə nə yanardağını s'əyını fərquimi həlmə izah iyravin?



6. Mətnə əsasəd fikir şı yov?





7. Vez məcə, şi yiz yə milli dəyərbı dñnyacız əs'ər xəyıc vacıb yəəm?



8. Xariccə yıpıc xəynəm vınə vətən vos'ər vərəz vınə q'ınə şi çığranivin?



9. Mətnçə yeec fikirbekir istifadə ərci cümləyər genişləndirmiş ərəy. Nemət uqrə bəyə zınə



“Şəhidərə xiyaban” icə... yə xeylic bölgəyə... həliməc s'əyni yer.



10. K'ibəç' esse yazmış ərəy, vətənci h'uni igrə canındığər yepxıc şəhidərə q'ınə bağılı vınə fikirbi ifadə ərəy. (qrupci q'ınə kar).



11. Seir uxəy,icə mənə izah ərci, mətnçi zınə əlaqələndirmiş ərəy.



Sağ işi ordu, həməd əskər,

Əndər ki, vərdu lu hünər.

Şəhidəriz uxədəy rəhmət,

Q'aziyər bəşi salamat.

Məzahir Mirzəliyev



K'ulci tapşırıq

► Azərbaycanə içic halci abidəyər yer? Vınə valideynbə kuməkci zınə k'ibəç' araşdırma tuğəy.

2-ci bölməci ümumiləşdirici təkrar



1. Nümunəcə əsasən ç'əlibe düzgün yazılmış x'əyic müəyyən ərci yazmış ərəy.



təbiyət, kilifət, üzürlü, dəftər, kitap, samaa

Nümunə:

dürü

duğru

təbiyət

təbiət



2. Nüqtəyəre çikariğ dədic hərfimi əlavə ərci cümləyəre uxəy.



1. Kaktuscir gül...i. açux ərcini.
2. H'əyelber tupu...əzinə tamaşa irni.
3. Ye mez qur...iş vəric yə burc yü.
4. Rikə hər çikərə da...bi tum x'əycə.
5. Yə nohurcə xeyli ur...əg yü.



3. Səhvimi düzəltmiş ərci ve dəftərcə yazmışəreay.



Zəhərlüvəc nə ulc gubələkər səsincığər seçmiş irə x'ərə ən vacibəc qaydəyəre lubiyə ki,hiçvaxt əbə dadınixun mikurəy. Gubələkər təkcə əbə növünə hünə dəd, ibə aq^ac görə zəhərli şərə.



4. Mətn uxəy nə adlanadırmış ərəy.



Reklam mik'ağac vaxtınə yə hər halci sinci şeyinə marağ artırmış əriz məlumat yə. Lü ç'əl ki, yə diqqət cəlb əriz yə. Reklam maraqluvəc, təəccübəc xüsusi inandırmış irc, məzər viyiz diqqət artırmış ire gərək.



5. Şikilbə düzgünəc ardıcılığivər müəyyən ərci mətn qurmuş vərəy.





3-cü bölmə

Bayrağ



Bayrağərə tarix qədim yer.Hər səd ulkəyiz iciz məxsusəc bayrağ şere. Muxtəlifəc görüşərə, idmanci yarışərə hələ ulkəyi bayrağ varan kırre.

Bayrağər rənqinə,icə h'ədiğ yeec nişanbə görə fərqlənmiş şere.

Azərbaycanı bayrağ şübud rənqli x'əyci,içic ulkəyəərə bayrağərivər fərqli yer.

Azərbaycanı bayrağci h'ədiğ vəz,h'əç' yov.

1. Şübud rənq-cənqəri Türkçuluğol
2. Üruc -Müasirlığol
3. Ç'uk'nu-İslamçılığol h'ut'q'ər iyre.

Azərbaycanı bayrağ-hər sər azərbaycanlı nə lucə yaşamış şibərc bitin xalqıməz müqəddəs nə doğma yer.

Yaşamış işi Azərbaycanı bayrağ.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Nişan Türkçuluğol Müasirlığol İslamçılığol



1. Mətnə halci sualci cuvab dəbu?



Kərə vıyibi uxəy nə vinə fikirbi əs'ər ərəy.

Lu yığ televizorcə, sosial şəbəkəcə Azərbaycanı bayrağ fəxrənən kırpı yə vətənciz sevgi nə ehtiram h'ut'q'ər iyirc vətəndaşər ibitq^ərəvez. Yinə bayrağ

həmişə yinə q'əlic h'ədiğ əq'ədəy. Yə bayrağ igrə canırdı bahasınə qorumuş iyirc şəhidərə ruh nöğə işi.

1 Şiyiz gəmiyəərə bayrağ kırpıre?

2 Azərbaycanı bayrağcə cənqəri rənqinır şı h'ut'q'ər iyre?

3 Döyüşərə bayrağər kutkər iyird ədəmi ti adlanmış şere?



2 Bayrağər rənqinə, icə h'ədiğ yec nişanbə görə fərqlənmiş şere fikirci haqqınə müzakirə tuğəy.



3 Şikilbə itq'əbi adlandırmış ərəy.



4 Məh'lımcə tərəfcəər «Azərbaycan»mətni dinləmiş ərci nə kərə yec sualbez cuvab vətəy.



a. Dinləmiş ərc halci cümləyər genişləndirmiş əric şara.

-Çunki əd,dənizci qıraxcə yerləşmiş şoro nə hava dəhə -dəhə kulaklı şere.

-Yə ulkəyi hər bucəxcə həyat yer.

b. Dinləmiş ərc mətn movzuyu baxımcəər «Bayrağ» mətni zınə müqayisə ərəy.



K'ulci tapşırıq

► Araşdırma tuğəci dünyaci q'od -şübud inkişaf ərc ulkəyəərə bayrağərə şikilbi q'et'əy.

Q'ud h'əxırc.



Havayər q'əy x'əyic.Yunxucur icrə çikər q'uduz vıyıc. Şaxta əbsudu. Xeyli yiz h'əxırc,hər çikər lüzüc urtukcə bürünmüş x'əyic. Qalınəc hələv q'ixəci h'əyəlber igrə xizəkər q'əyinc. Təpəyi h'ədiğ q'əbc'i sürüşmüş x'əycib.

Bitin canlıyər şaxtayıvər cədir xəynəmin, təkə quşni yizə h'ədiğ kurkərə, dən axtarmış iyro. Q'udə quşnez qayğı lazım yov.Hələyiz h'əyəlber dənlik düzəltmişə quşnez dən t'ut'ədu.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Urtuk

Təpə

Dənlik

Mətnəz bağı 1-3 sualbez cıvab vətəy.



1. Q'udə h'əyəlbı şiyiz noğə şibəreb?





2. Canlıyər q'udə şiyiz cədir şibəreb?



3. H'əyəlbər q'udə şiyiz dənlik hazır iyre? Vinin dənlik hazırlamış vərcoovin?



4. Halci əlamətdar yiğ q'udu fəsilcə qeyd şere?



5. Fikirbekir halci mətnə icə q'ənikər xə t yiğinc ç'əlibəz aid əric şeerdəd.



- a. Qağac çikər yer.
- b. K'ibəc nıkr yer.
- c. Bitin kumnə tərəyə r yer.



6. Şikilbə itq^əbə zinə bağı cümlə vinə dəftərcə yazmış ərəy.



7. Nöqtəyə rə çikəriğ ç'əlibi artırmış ərci cümlələr kuçurtmuş ərəy.



- 1. K'ibə çıxan vurağ...
- 2. Şaxtalı havacə x'əd...
- 3. Ç'əbiç' h'əxırc, kuru x'əd...
- 4. Vurağ q'əbç'ici dəğə yiğ...



8. «Ən xeyli soomış iyird fəsilc»ci movzucə esse yazmış ərəy.



Q'usud q'ari yov



Səb riş nə qədə dərsinə çibərəni. H'urə səb q'usud q'ari küçəycəər yerforoni. Qari sürüşmüş x'əyci ləbkundu. Qədən dəhə uqrə çəntəy rişivən vıyci, q'ariz kumək ərci q'ımığər kırıdı.

Rişir ənivər xukək:

– Əm və bədəy yoom?

– Vəə.

– Tanış yoom?

– Vəə.

– Bəs və ti yov.

– Qusud q'ari yov. Q'usundəz h^urmət əric yə borc yov.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Kumək

Xeyirxah



1. Gədə cuvabcir riş şiyiz təəccübləndirmiş vərdu?





2. Gədə davranış həlmə adlandırmış əric şara?



Xeyirxahlıq, yoxsa mehribanlıq?

Vinə seçim əsaslandırmış ərəy.



3. Həyatca həliməc hadisəyəyə rast x'əycevin?



Həlmə reaksiya vıycevin?

Hələ vaxt yeq^urc hissni ifadə ərəz kumək iyirc şikilbi səçmiş ərəy?



4. Q'usundəz h^urmət ər ki,vinin qusu şeerdevin ---»bəyəyə ç'əlibi» həlmə q'əle əbırsərevin?



5. İçic həlgəz h^urmət şibəri yebin? Sualci q'ınə bağılı vinə fikirbi ildəşərə zınə bölmüş ərəy.



6. «Q'usundəz h^urmət əric bitində borc yov» mövzuci haqqınə yazı təqdim ərəy. Vinə təcrübəyikir istifadə ərəy.



K'ulci tapşırıq



► Ailəci üzvüyərə sundə sevimli əşyaci şikil yığinci nə hələciz bağılı təəssuratər ildəşərə zınə bölmüş ərəy.

3-cü bölməci ümumiləşdirici təkrar



1. İcə q'ənikər xəət yığınc ç'əlibi mik'ağəc mənalı ç'əlibə zınə əvəz ərəy.



1. Sevdar fiqur d'ixər vəric xeyli soomış iyrəni.

2. Yarışər dünyaci bitin çikərbə yerxərə.

3. H'əyəlbi məktəbcə hər yığ çibərənib.

4. Məh'limcir yəxun marağnan ikrəni.



2. Qədə davranış həlmə adlandırmış əric şara?



Ura, nə, ancaq

1. ... yə komanda qalib h'əxirc.

2. Ülvi ... Xəyalə rikə oynamış şibəreb.

3. Mələkiz qəşi x'əycəəni, ... uləz səd zad yitkindədni



3. Həyatcə həliməc hadisəyəə rast x'əycevin?



üzrlü

arzu

azad



4. Yinə şidir məktəbcə hərzə vərdiyun cümləcə q'ənəkər xəət yığinc ç'əl halci ç'əlirdi zinə əvəz şara?



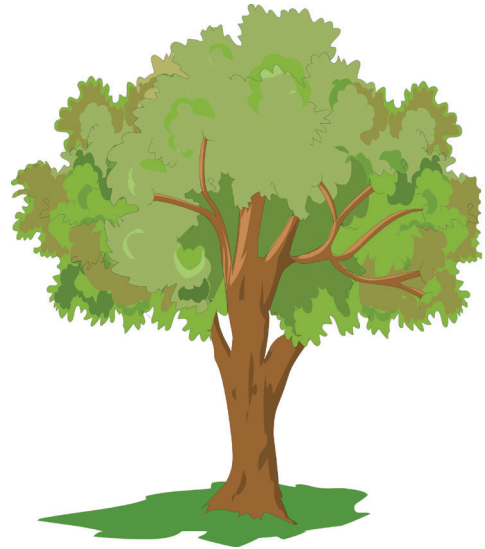
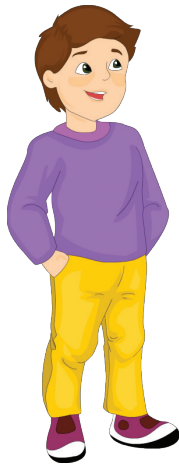
5. X'in uulc canlıyər həlmə qidalanmış şere? cümləcə hərəkət əs'ər iyirc ç'əlibə q'ənəkər xəət yığinəy.



«Qudalanmış x'əyic ç'əl içic halci halda iştətmiş əric şara?

Təbiətəcə bitin canlıyər qidalanmış şeerəm? Şici q'inə?

Şikilbekir istifadə ərci cuvab vətəy.



6. Q'usud xəsis yer vərci bitindər əd q'inəmiş iyərni cümləcə icə q'ənəkər xəət yığinc ç'əlirdiz əks-mənəli ç'əl yazmış ərəy.





4-cü bölmə

Hüseyn dədəyə bağ



Hüseyn dədəyə bağban yə. Ənə bağcə yeç, cüh^ür, meşmeşi, gəvəli, xed nə cürəc darbi yə. Hər san ənə bağcə buləc məhsul şere.

Hüseynin dədəyə xəyli səliqəluvəd firi yə. Ənır bağcixun səliqəczinə ikire. Sut'q'urc meyvələr ehtiyatczinə vit'əci səliqəczinə kutniyə vaşxire.

Yin dəh-dəh Hüseyn dədəyə bağcə çəbərəb, ənız kumək ireyin. Səsəvər Hüseyn dədəyivər xəbər qəyinc yin:

– Ve bağcə darbiyə hər san buləc meyvə h'əşxire. Uci sir şiyə?

- Balayər darbiyəz hər san qulluq şəri gərək.

- Əbə Yanbi belləmiş ərci,əyic budaxar yərt'ırə gərək. Darbiyəz vaxtınığ x'əd viyici yanbiyə kübrə vus'unu gərək.

Hüseyn dədəyə ixlatcıkır yin xəyli şey h^ərə x'əyicib. Hilə yin həvəscizinə darbiyəz qulluq irü yin.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Gübrə

Bar

Qayğı



1. Mətn uxəy nə şikilcizinə əlaqələndirmiş ərəy. Şikilcə diqqət cəlb irc fərqluvəc məqam müəyyən ərəy.



2. Darbiyəz bar viyic h'üni şı əric lazım yə? Qrupcizinə müzakirə ərəy. Cavabər mətncizinə əlaqələndirmiş ərci ve fikirbi geniş əric mümkün x'əyic müəyyən ərəy.



3. H'əyəlbı Hüseyn dədəyə bağcə çiz həvəscizinə çebərnib?



4. Lü darbiyəz halciber meyvə vus'unded?



a) yeç

b) ərçən

c) badam



5. Vin dar tumirü vin? Təəssüratar yuldaşərəzinə bülmiş ərəy.



6. Halci darbi həmişə ç'üknu şere?



a)



b)



c)



Quşnə mez ğələ vos'oro

Loğman baba, Loğman baba

Ç'içnekir k'ərə yılğine

Loğman baba, Loğman baba

Lu dağne xaniman vine

Quşnə mezin vos'ord baba

Dağne, daharbe xanxura

Loğman baba, Loğman baba



K'ulci tapşırıq



► Dar tum irə x'ərə halci məsələyəriğ diqqət vəric faydaluyə? sualbez cavab hazır vərəy.

Dəyə yurd



Yəz yə dəy xəyli ikəcu. Hərsundurux ugux dəy yu. Azərbaycan ki, gırtəndə dəy yu. Yin gırtəcib lü diyarci g'ıric qucaxcə yaşamış şereb yin.

Azərbaycancux Şahdağ, Babadağci siyaxəc q'əlimi yiz yiyic dağni sıxəc darruxər biylic novurbi, Kür, Arazci siyaxəc coşqunəc kurbi, Göygöl, Maralgölci siyaxəc yaraşıqluvəc gölbiyəy yə yurdunuz yaraşıq vus'üne.

Q'ımı q'ankər neft, qaz, qəşire. Nikinbe buləd pəmbu, taxıl, t'əbit', çay meyvə-tərəvəz yetişmiş şere.



Azərbaycancı paytaxt Bəku şəhər yü. Çəxəni Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir siyəx biylic şəhəbi yə.

Yin yə doğma yurd sevmiş irü nə əciğ fəxr irü yin.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Diyar

Neft

Qaz



1. Mətn uxəy nə və fikir müəyyən vərəy.



2. Mətn cə vətən şicizinə müqayisə şerü? Uczinə bağılı şi düşünmüş şereb vin?



3. Mətn cə halci coğrafi obyektərə tür lıre?



Şikilbəkır istifadə ərci sualciz cavab viyi şəru vevər.



4. Vətəncux halci sərvətər yə?



Lü sualcı ətrafcə düşünmüş səkoı, ve yuldaşarazınə fikir mübadiləsi tuğəy.



5. Azərbaycanlı paytaxt cürəd halci şəhər x'əycü?





6. Məh'lımci tərəfcər uxəd mətn vin uxəd mətncizinə əlaqələndirmiş vərəy, hər q'unci mətncə ifadə x'əyic fikirbi müəyyən ərəy.



Dəyə laylay

Halar qəyinca vun lü sehr,

Əs'ər işi zəz, Dəyə laylay?!

Vunsuz açux şərənım,

Zə mez, Dəyə laylay?!

Gülbi çəmäsiz dəşi,

Sünbil dənsız dəşi,

Səd yiğ vunsız dəşi,

Zə mez, Dəyə laylay!

Laylay lıra vun zəvən,

Mez h^ərəvərdü vun zəz.

Dəyə mezkır hiç süntə

Şərdəbu səb mez əvəz!



K'ulci tapşırıq



► Dəyə vətən» mövzucə k'ibəc h^əcmcə esse yazmış ərəy.

Novruzci h'id



Martını 21-cə yif nə yığ tən şere. Fətkar h'əx'ırızınə təbiət dəyişmiş şere. Hər çikə ç'üknu şere gül- çiçək açux şere. Çülcüxun ikirc ədəmiyə lü h'əyarac təbiətciğ heyran şereb. Fətkar h'əx'ırızınə ədəmiyə noqa şereb. K'ulcə riki-bacəcə təmizivər çigire. K'ulibe quğal, t'əh'əməd k'uk' paxlava ciyirü, q'usxunt' rəngləmiş irü nə səməni cücərtmiş irü.

Fətkar h'əx'ırızınə « Novruzci h'id » qarışlanmış irü. Novruz təzəc yığ lirc ç'əl yə.

H'idığər h'ürən X'əd, S'ə, Kulak, Neq'a çərşənbəyə yə xalqcir xüsusüvərcizinə qeyd ire.



1. Mətn ifadəli uxəy.



Mətnə halci məlumatarığ süftəc dəfə rast x'əycəvin?



2. Mətnə yiyic əsasəc fikirbi ve ç'əlibezlnə qeyd ərəy. Lü vaxt halci fikir ve fikircezinə üst-üstə əsfərü?



A) Novruz müqəddəsəd h'id yü.

B) Novruz qədiməd h'id yü, lüs'əc adətərazinə zəngin yü.

C) Novruzci h'id spesfik atributarəzinə seçilmişerü.



3. Novruzə halci t'əh'əmx'ınbi ciyire?



4. Novruzci h'idik yə adət-ənənəyər halcibi yə? Əbəkır ve yuldaşarazinə müzakirə tuğəy. Maraqluvəc təəssüratar ve yuldaşarazinə bülmiş ərəy.



5. «Sınaxır çərşənbə»- ci ifadə şitərə q'əle əsfəreb vin? Məh'lim nə ve yuldaşərazinə uc haqqinə fikir mübadilə tuğəy.



6. Novruzci h'idı əsasəc personajər tiyəb?



7.

Novruzci h'idi atributər əks irc şikilbi, xəbə karckır dekorbi hazır ərəy.



Yə fətkar

Maat'in h'axe fətkar

Kumarkə ə dix bekar

Noğə şere darbiyin

H'axe lure fətkar.

Ç'iç'ner açux ərce ik

Dar h'aşxəre barca ik

Şad səx' aləmcixun ik

Dünya x'əyce fətkar

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Çərşənbə

Atribut

Dekor

Personaj

4-cü bölməci ümumiləşdirici təkrar



1. Halci cümləyi axırıca sualci işarə q'isəni yer?



- A) H'əyəlbə məktəbcə çibərdeb
- B) Bitindəb h'idiz hazırlaşmış şibəreb
- C) Əm şə vaxt ləərə ərdəy



2. Mətn uxəy nə başlıq vətəy.



Və yancə yeec insanbi həqiqətən vəfalı x'əyic əs'ər x'əyic ikəcəəm vəz?
Lə vaxt əniz kumək ər,əndə zinə xeyli vaxt yəq^ur.Suntə səfərcə q'əç'i
kubkurəz ubçəy.Qarşıləşmış x'əyic hadisəyər situasiyəci vaxt əd həlməd
ildaş x'əyic anlamış iyirdevin.

- A) Ğələd insan
- B) Əsl dost
- C) Kurkuriyi həvəs.



3. Zə şidir məktəbcə hərəzə vərdəy cümləcə icə q'ənəkər xəy yığinc
ç'əl halci ç'ili zinə əvəz şara?



4. Fətkarız havayər ğır şere cümləcə hərəkət iyirc ç'ili q'ənəkər xəy
yığinəy.



5. Q'usunə x'əb açux yer vərci bitində əd soomış iyərni cümləcə icə
q'ənəkər xəy yığinc ç'iliz əks-mənalı ç'əl müəyyən ərəy.



6. Vıyıc ç'ələibə səsənə say müəyyən ərəy.



- A) Dostlığol
- B) Anlamış əric
- C) Üzrlü



7. Viyic ç'əlibə səsənə say müəyyən ərəy.



- A) Sınə çuq'ub fəsil yü.
- B) Vin biyli x'əyçixəni şi x'əyic ikəcə vez?
- C) Zəz ikəc rəng bənövşəyiyə.



8. Viyic cümləyələ q'ankər xə t yığinc ç'əlibi müvafiqəc ç'əlibəzinə əvəz ərci ve dəftər də kuçirmiş ərəy. Əd, məktəbcər qəç'ici mik'ağac tukəncə yix'ird.



- Nurcan halci darırdə q'anık əskuncini?
- Xancir gırt kumni talan ərci,əhalici var- dövlət igə xəbər qəşirni.
- Firər xanci şərtimi camaatçığ sut'q'ara ərc. Mahmudə düzəc cavabci h'ürə h'əciz yıkınd xancir kumu q'usucib zindancər azad vəcib.
- Yə balayər pisəc h'əməlbəkır qurmuş vərdəy.



9. Əskək mətn uxəy. H^ərəkət əs'əric ç'əlibi vaq'araəyəy.



«...H'ürənəc vaxtimə h'əyarəc təbiət yiyid səb mahal yini. Lü mahalca cəsürəc nə zəhmətkeşəc ədəmiyəy yaşamiş şernib. Mahalcux sər müdrəkəd başçı yini. Gırtəndər əniğər Biylid bəy lırni. Biylid bəy çalışmışerni ki, həmişə sülh,əmin-amanuvər işi. Ənır igə igidərivən lırni:
– Dəh'və insanbezınə miyəyəy, dağniyəzinə- dah^arbezınə vərəy. Q'ıl yarmış miyəyəy qəyə yarmış ərəy, rıx yugunəy dağniyəğ. İrc axmış miyəyəy h'aq' axmışəyəy,məhsul yetişdirmiş ərəy. Yə vətən çiçəkli işi. Səd yiğ düşmənci orducir lü elbiyə hücum vərdu. Biylic bəyir irc axmış dəşi vərçi düşmənci elciyəyız səb şigazi qızıl viyici rıxə əbsəh'əcib...»



10. Əskək cümləyər uxəy. Ç'əlibe yiyic səsnı müəyyən ərəy.



1. Bombacı səsniyər h'əyəlbəz kiç' dəri.
2. Dəyni h'üli x'icə dibkuni.
3. Lüs'əc abidəyər məhv dəşi.
4. Səsəvərmən müharibə dəşi.
5. Cavanac şibiyərənə-süsünbə h'ül rıxə dibkuni.
6. Kumni, şəhərbi dağılmış dəşi.



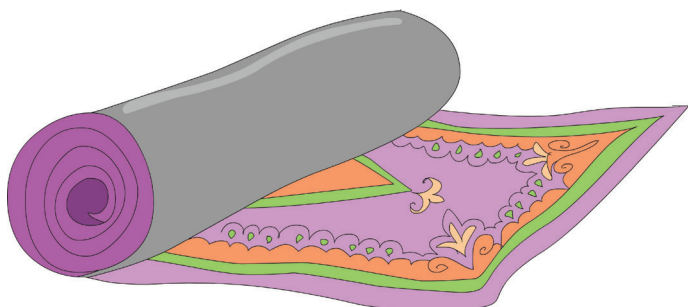
11. Əskək mətni pərə uxəy. Bəzək çəlibi mik'ağac ç'əlibəzinə əvəz ərəy nə əsasəd fikir ve ç'əlibəzinə vəcinəy.



DÜNYACI ƏN QƏDİMƏD XALÇƏ

Qiyə dünyaca məşhurək muzeyərə Azərbaycanci xalçəyər nadirək sənət əsərəsiyax qurmuş ərci aq^ıre. Dünyaci ən qədiməd xalçə həlimə Azərbaycanci məxsus yü. Lü xalçə Bərdəci xalçə xırəndə xəbə kar yə. Əndər xalçə xıxırəx'ərə çölci x'inbiyəkir qəyinc rəngibəkir istifadə ərcə. Hələgəzin ərəcər h'azr san yəç'inən, icə rəng dəyiş dəx'əci yə dövürçə

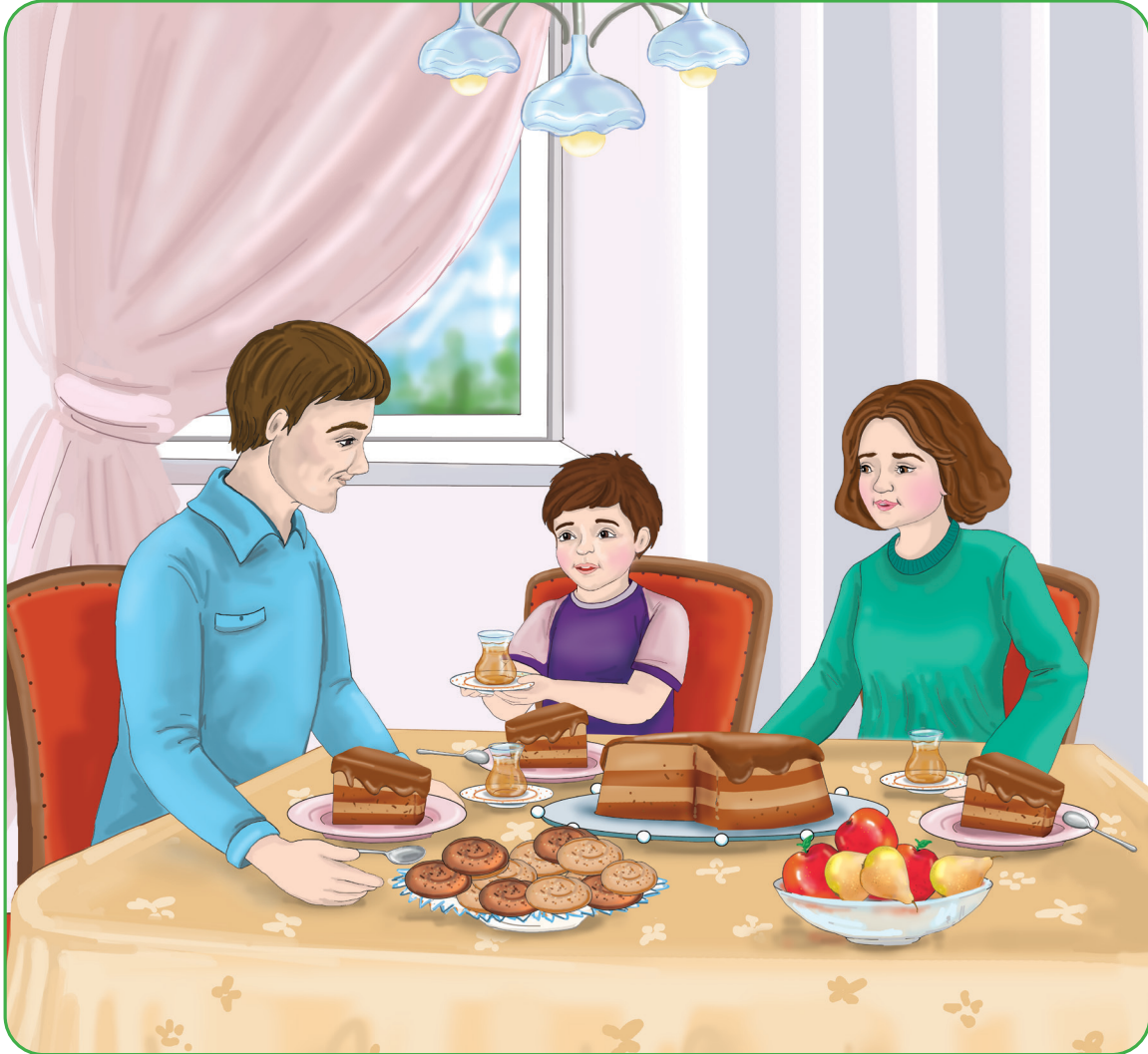
h'əx'irci qətficə. Bərdəci xalçə hazırçə Rusiyaci ən məşhurək muzeyçə sinci şüşəci yığçə voq^urü.





5-ci bölmə

Bəyiz nə Dəyiz h^urmət



Hər sər insan dəyivər x'əyic yığınəər ənə qayğıcə q'əbt'ılıcib şibəreb.
Ucub ənə valideynbi yeb. Bəy, dəy h'əyəlcı beyli x'əyi h'uni hər əziyyət
yılığınə. Dəy axursuz yilkono yuhunə. Bəyir uqrə qayğıyı q'ınə ailəci ehtiyacər
ödəmiş iyre.

Yın bitindər bəyiz, dəyiz h^urmət şibəri yebin. Bəy,dəy k'ulcə
h'ərç'ərə x'ələ q'iliğ quburzəni yebin, əndə ç'iliğ, məsləhətciğ ibır qısəni
yebin. K'ulci karibə dəyiz kumək şibəri yebin. Məktəbcı uğurbə nə gələc
davranışərə zınə əcib noğə şibəri yebin.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Davranış

Uğur



1. Mətn düzəc intonasiyazınə uxəy.
Halci məqəmar fərqli intonasiyazınə uxəc əsaslandırımışəyəy.



2. Mətnçəyic əsas fikir şiyü?

- A) Bilicib həmişə h^aq^lıyəb.
- B) Həmişə biylindəz h^ürmət əric lazım yə.
- C) Biylində ç'iliq ibr qiyəc lazım yə.



3. Mətn nağıl iyirc valideynbəz və münasibət həlmə yer?



4. Cümləyəy vinə kuçurtmuş əyəy. Əks-mənalı ç'əlibə q'ənikər xəy yığınəy.



1.

Xeyli əs'ərd k'ibə əcənə.

2.

İxtəc qohumciyəy mik'ağəd qunşi gələ şara.

3.

Dostunur q'əliğ ikra, düşməncir q'iliğ.



5. Dinləmiş ərc mətnə aid sualı hazır ərəy. Hələ sualı bekir istifadə ərci dialoq qurmuş vərəy. Sualı vınə ailəci zınə əlaqələndirmiş ərci cıvab vətəy.



A) K'ibə işləmiş x'əyic

B) Zəhmət yığınc

C) Kurkuric



6. Mətnə q'ənikər xə t yığınc ç'əlibi halci ç'əlibə zınə əvəz ərə şarə?



7. «Babay, bəy nə dix»mətni dinləmiş ərəy nə kerə yeec sualı bez cıvab vətəy?



- Bəyiz şiyiz babay darrıxcə səh'əc ikəcə?
- Duxarır şiyiz şiqazi-çəntəy qələcəkə uquz lazım şoordo lure?
- Hekayəci əsasəd ideya şı yov?
- Dinləmiş ərc mətn «Bəyiz nə Dəyiz h^urmət» mətniyi q'ınə əlaləndirmiş ərəy,əbe oxşarəc xusiyətəriz bağı fikirbi lıpəy.



K'ulci tapşırıq



- ▶ Ailəci davranışci qəydəyər həlmə şeri yer? Vınə fikirbi yazılı təqdim ərəy.

Turp



Sər yəəni, sər dəəni. Babay , bədəy nə əndə sər nəvə yəəni. Səd yığ babayır səb turp yizədi nə lıpic:

– Beyli səf zə turp, qəndini suxum təəm sup'q'urdu nə beylid x'əydu. Babayır turp qohəz yıxırd. Yuğundu, yuğundu amma qohəz dəfə.

Babayır bədəy kuməkə ləərə vərdu. Bədəy babayikir, babay turpınikir vəkəd... yuğundu, yuğundu amma qohəz dəfə.

Bədəyir nəvə kuməkə ləərə vərdu. Nəvə bədəyikir, bədəy babayikir, babay turpınikir vəkəd...yuğundu, yuğundu, maat'ın qohəz dəfə.

Nəvər toplan kuməkə ləərə vərdu. Toplan nəvəkir, nəvə bədəyikir, bədəy babayikir, babay turpınikir vobkəcib, yuğundu, yuğundu, maat'ın qohəz dəfə.

Toplancir məstan ləərə vərdu. Məstan Toplancikir, Toplan nəvəkir, nəvə bədəyikir, bədəy babayikir vobkəcib...yuğundu, yuğundu qohəz dəfə.

Məstancir q'al kuməkə ləərə vərdu. Q'al Məstancikir, Məstan Toplancikir, Toplan nəvəkir, nəvə bədəyikir, bədəy babayikir, babay turpınikir vəkəd...Yuğundu, yuğundu nə T U R P q'ıməər q'ohədu.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

suxum

kuməkçə

turp



1.

Nağılca şicikir ixtilat çoro? Nağılca əsasəd fikir həlmə ifadə irüvin?



- A) Guc süntəyu.
- B) Kilfətçə mehribanuvər şərə gərək.
- C) Girtəndər səsunduz kumək irə gərək.



2.

Nağılca halci ailəyi üzvüyərə tur dəd?



Ve fikircə halci obraz simvolik viycə?

Şikilbə əsasçə cavab vəturəy.



3.

Turp həlir yizəco?



- A) Dəy nə Dədəy
- B) Dədəy
- C) Mətnçə ucnə bağı məlumat dəd.



4.

Vəzməçə turp q'ohəç şiyiz çətin yəəni?



5.

Vəzməçə şiyiz axrıçə turp q'ohəz xəydu? Vin ucər halci nəticəyə h'əşxərcibin?





6. Nağıl içic cür həlmə adlandırmış iyravin?



Nağılcəyic əsas fikir əsaslandırmış vərci versiya təqdiməyə.



7. Vin həlizə kumək ərcəəvin?



Cürəndəz kumək əric çiz vacib x'əyic hər halci sinci situasiya cizinə əlaqələndirmiş ərci izah ərəy.



8. İçic halci nağıl əs'ərevəz? Əbekir halci «Turp»nağılci zinə müqayisə ərə şara?



9. Məh'lımcə tərəfcəər səslənmiş şeerc ç'əlibi dinləmiş ərəy.



Çıkər,şəxs, zaman əs'ər iyirc Ç'əlibi qeyd ərəy.

Əbekir istifadə ərci dinləmiş ərc mətni məzmun yazmış ərəy.

Q'usud nə yeçini dar



Q'usunur səb yeçini dar yizədu.

Ənivən lər:

– Lu yeçini dar və şiciz lazım yov? Lu dar şi vaxt beyli şoordo nə meyvə vis'inde ki,vının əci məeyvəyər uuldevin.

Q'usunur lər:

– Zın dəyilde, amma içindər uləci ud yizəd «xeyli sağ işi», luurde.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Beyli x'əyic

Yizəc

Mətnçə əsasən kerə yeec tapşırıgər yerinə yetirmiş ərəy.



1. Obrazərə vin münasibət əs'ər ərəy. Halci obrazci davranış və xoşunə h'ədixiri? Vinə fikir əsaslandırımış vərəy.



Əskəc işarəyər məcncəyic halci obrazara davranış, yaq^irc hissni nə ç'əlibi əlaqələndirmiş ire vin?



2. Tapmacəyər uxəy. Halci tapmacəyi cuvab mətnçi q'inə xeyli bağılı yov. Vinə fikir əsaslandırımış vərəy.



- a) Səd san yizəci, yiyid san yufra.
- b) İcə q'ıl yep't'ızın irc dəd, cücəyəərə say dəd.
- c) Darı q'əliğ ürüd k'ərk'ıç.



3. Halci «Bəyəərə ç'əlibi» mətnçi ideyayiz aid əric şara?



- a) Şi yızravın, hələç'in yufravın.
- b) Yizəcə uləcəyin, yizreyin uulde!
- c) Zəhmətsizəc kar - q'elsızəd bicəh.



4. Obrazərə vin münasibət əs'ər ərəy. Halci obrazci davranış və xoşunə h'ədixiri? Vinə fikir əsaslandirmış vərəy.



1. Yeç.

a.Kuləcə q'ərç'oro

2.Pamadur.

b.Darığ q'ərç'oro

3.Yemişan.

c.Tərəvəz yer.



5. Mətnə icə q'ənikər xə t yığinc ç'əl halci ç'ili zınə əvəz şara.



a) əyəc

b) yizəc

c) yufəc



6. Vıyc ç'əlibi qruplaşdırmış ərəy. Cuhur, badımcən, yeç, pamadur yərpənək, bibər, meşmeşi, alça.



K'ulci tapşırıq



► «Kar ədəmicə cövher yer» movzucə esse yazmış ərəy.

5-ci bölməci ümumiləşdirici təkrar

... mik'ağlaşmış şere. Havayər qəy şere. Darbiyə
ç'ixni saralmışere. Kuç irc quşniyə g'ıric çikərbe
kuçire. Bəzəc həşəratar cüdü r şere. Hər çikərə q'udu
hazırluğuvər çere.



1. Mətn uxəynə dədic ç'əlibi bərpa ərəy.



A) Payız

B) Qış

C) Fətkar

D) Yay



2. Mətnə başluğuvər vəturəy.



Əskə viyic şikilbəkır səd seçmiş ərəy nə sual viyic sualbi
əsaslandırmış ərəy.



3. Mətnəci şübüdüncü cümləcə q'ankər xə t yığınc ç' ilə mənə izah
ərəy.





4. Və fikircizinə havayər qəy şərə x'ərə h^əşəratar çiz cüdür şere?



Cürəc halci h^əşəratarə türübi yiq^ırşərə vever?



5. Mətnəcə qeyd şere ki, hər çikərə q'uduz hazırluğuvər çere. Lü fikir şitərə izah irü vin? Və fikirbi nümunəcə əsaslandırmış vərəy.



6. Çümləyəərə dədic ç'əlibi bərpa ərəy.



Havayər

Yiz yis'irc.

H'əyəlbı... yəh'əc xəyli əylənmiş x'əyicib.

Nar meyvəyəərə şah yü, h'azr dərdınız...

Düşmənci gəmi...batmış x'əydü.



7. Q'ankər xət yiginc ç'əlibi müvafiqəc sualbezınə əvəz ərəy.



Yaycə havayər g'ır_ şere. Kitab uxəc faydaluyə_. Ka_r insanci cövhər yə.

Xəyl_i ikəd k'ibäckırın şərə.



6-cı bölmə

Dəyə bulax



Yə kimi yanbiyə xəyli bulaxar yə. Əbəkır ən qədiməd Dəyə bulax yü. Dəyə bulaxci x'ici tərki bcə kükürd yə. Lü x'əd xəyli xəstəlikəriz dərman yə. K'ot'inbi xəstə yiyic ədəmicir lü x'əd səd həftə qırəckərə, ugə k'ot'inbə yiyic dah^arbi ugə bədəncər xaric şere.

Dəyə bulax sət kə kimuğar aralucə şerni. Kumu ağsaq^q^albe məsləh'ətcizinə lü bulax gungubezinə kumu q'icə yugunci h'ağodu. Hillən qıraxcə yiyic kumniyə h'əx'urci kükürdlüvəc x'icikir çığıre.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Kükürd

Orqanizm

K'ot'in

1. Bulax lırəkərə şı q'əliyə əsfərevin?



Bulaxar yığınıc insanbə zəhmətci məhsule. İnsanbi x'iczinə təmin vəriciz kumək ire. Şitərə fikirləşmiş şerevin, insanbə tərəfcər dix'ərə ərnəm lımə bulax təmiz nə səliqəli voq^az həlimə insanbə rıx biyliyü, həlumə dədim? Vin uczinə bağlı və uh^təcə əsfərc kar həlmə yırq^ire vin?

2. Dəyə bulax hala şerni? Ve fikircizinə çiz ağsaq^q^alber lü bulax yugunci kimə h'ağodu?



3. Bulax sinci çikərər cürətə tuğac proses vevər izah ər şərəm? Həliməc sinci prosesci şahid x'əycəm vin?



4. Dəyə bukaxci x'əd faydalı x'əyic səbəb şiyə?



5. Kükürd şiyəsə əs'ərem vez?



Şikilbexun ikəynə sualbez cavab vəturəy. Məh'limərıkır kumək ikəci nə və yuladaşarazınə məsləh^ət vərəy.



6.

Əskə kükürlüvəc x'ici faydayerə h^aq^q^inə məlumat viycə. Uxəy nə və yuldaşarazınə lü x'icir ədəmiyərız şitərə təsir iresə müzakirə ərəy.



Kükürlüvəc x'iczinə müalicəciz vanna qəbul ire. Lü vaxt ədəmi yaman h'aq'a əsfərə nə ugə orqancə yiyid q'el bədəncər qərfərü. Kükürlü x'əd x'ər yiyindəz, h'icə xəstəyərız, fən-h'inibə xəstəyərız xəyli təsir ire, k'ot'inbe uynaxara ağriyər g'ələ ire.

7.

Mineral x'ədni ibe tərkibci görə cürbəcür yə. Əbəkır həm süfrəciz həmən müalicəciz istifadə ire. Yə ölkədə yiyic müalicəciz əhəmiyyətli vəc x'ədni müxtəlifəc tərkibcə yə.



8.

Cümləyər ve kuçurmiş ərəy, q'ankər xəy yığinc ç'əlibə mənə izah ərəy.



- ▶ Abşeronci yarmadaca xəyli şəfaci bulaxar_ qəynəmiş şere.
- ▶ Mineralac x'ədniyə tərkib dəyiş x'əyic nəmişüvərzınə_ bağı yə.
- ▶ Mineral x'ədni Naxçıvan Muxtar Respublikaci ərazicə geniş yayılmış_ x'əycə.
- ▶ Yaycə nəmişüvər azalmış şərəx'ərə x'ici tərkib zəngin şere.

9.

Yə kimə nə cürəc kumniyə vez itq^əc nə ix'əc mineralac bulaxar yəm? Lü h^aq^q^inə k'ibəc esse yazmış ərəy.



Dürüd Səkul



Səd yiğ Səkulcir nə Jəjücir darruxcə ixlət irni. Sədmən x'inə q'icər səb g'ər qəpici əndəxun h'əx'urdu. Səkulcir icə kişx'ınır vəsər x'əydu. Əd Jəjüciz yalvarmış x'əydu.

– Aman şid, zın lü əfi g'ərirədə xəbər azar vər. Jəjü ənə ç'ilığ inanmış x'əydu nə g'ər q'əyəərə vərdu. Səkulcir q'əyid g'ər x'insərciğ h'ək'urci daruxcə h'əğodu.

Darruxcə yiyic h'əyvanbekır Şir, Suvar Eb, Pələng, Çaqaq'al Səkulci q'əliğ vəx'urcib. Səkulcir q'əyid g'ər əbez ibq'orə vərci icrin tərifləmiş vərdu.

– İkəy ucən, g'ər həmə q'əyəərə vərcü zın!

Lü vaxt kuləci q' icər səb g'ər qəpıdu. H'əyvanber sinci sivilinə h'aray vərdu:

– Səkul şid lü g'ərin q'əyəərə vər, yoxsa yəz çasxunə.

Əber ləpsici ikəc ki, Səkulci iz-toz yıkındəd kişx'ınır girtəndəvər h'ürən h'əpici icə can azar ərcə.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Külə

Əfi

G'ər

1.

Mətn ifadəli uxəy. İcə məzmun müəyyən ərəy.

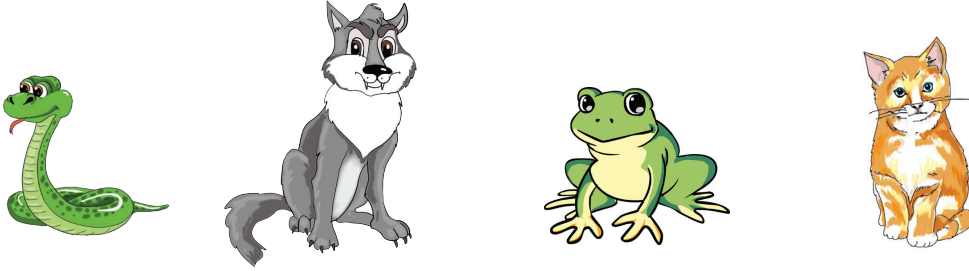


2.

Mətnçə halci h^əyvanbə tür lire?



Şikilbəkır istifadə ərci sualbez cavab vəturəy.



3.

Əşkəc keyfiyyətərıkır halcic Səkulciz aid ər şərə?



- A) Cəsuruvər
- B) Lovğatuvər
- C) İcrəkır razı

4.

Mətnçə əsasən cədvəl h'as'arəy.



Səkul...

...	lovğa yini.
...	qurxaq yini.
...	dürüçi yini.

5. Mətnə halci sualbez cavab dəbu?



- A) Səkul Jəjuciz çiz yalvarmış şerni?
- B) Şir, Suvar, Eb, Pələng, Çaq^q^alcir çiz h^aray vərdu?
- C) Səkul nə Jəjü darruxcə g'ər h'əşxorəx'ərə şiciğər vəcənnib?
- D) Səkul çiz h'əpudu?

6. Mətnə halci h^əyvanci tür yırq^ırded?



- A) Eb
- B) Suvar
- C) Şir
- D) Jəjü

7. Halci bəyniyə ç'əl mətnici ideyaczinə səslənmiş şere?



- A) S'ə h'aq'ulc çikə ugərə.
- B) Dürünə k'ul ugədu, sərın inanmış dəx'ob.
- C) Kişərə vəz gəçikır, çiz qərç'ərü vun yuvacər?

8. Mətnə yiyiç Aman Jəjü şid zın lü əfi g'ərırdə xəbər azar vər, cümləcə q'ankər xət yığınc ç'əlibə məna izah ərəy.



9. Darruxcə yiyic h^əyvanber Səkul qurxaq x'əyic əs'ərnim? Və fikir şitərə əsaslandırılmış irü vin?



- A) Ey, hələgəzın əniğ inanmış şeydənib.
- B) Vəi, hələgəz süftə əniğ inanmışşernib.

10. Səb çuq'ub cümlə Səkulci xarakter təsvir irc mətn yazmış ərəy.



Arıcı kilfət



Yə kumniyə ədəmiyə lap h'urınəc dəvurber arıcınə məşğul x'əycəb. Yitə arıcı kilfətəcə hər arıcux icux kar nə vəzifə yü. Ucə h'azırbezınə arıcı kilfət yaşamış şere. Amma dəy arı səb dənə şerü. Əci vəzifə əsas dünyacə k'ibəc arıyər h'ağaci biyli ire. Arıyərə bəzəbi kəşfiyyatçı arıyər sahəyəərə çere kurkərə nə gülbiyə ətir h'ağaci çəmənci çikə karci arıyərız nişan viyci yığcən lərsərə. Çəxəni karci arıyər hələ çikərə qət'k'unci çere, gülbiyəkır bəhər vaşxire, bəhər yitəğan ləsələ ərci şanbiyə vaşxire. Arıcı kilfətəcə qərəvul arıyərın şere. Qərəvul arıyərə kar kilfət düşmənbəkır qurmuş əric nə tənbeləc arıyər cəzalandırmış ire. Əbi çüllərbi h'əç' qix'irci yitsız h'əx'irnən yuvacə yərtirded.

Ç'ƏLİBƏ BUXÇƏ

Kəşfiyyatçı Qərəvulçı Bəhər Şan Pətək

1. Arıcı kilfət lırəx'ərə şı q'əliyə əsfərevin?

Halci şikilcə əsasciznə aruci kilfət təsvir ərsərə? Halci şikil seçmiş əric izah ərəy.



2. Mətnçə halci arıcı haq^q^inə məlumat viydəd?

- A) Qərəvulçı arı
- B) Dəy arı
- C) Varxond arı
- D) Karcı arı

3. Yit arıcır qəynic əs'ərnim vez?

Mətnçə bəhər yitəğan ləsilic proses təsvir ərcə. Hələ proses və ç'əlibezinə vəcınəy.



4. Çölciğər h'əç' h'əx'urd arı halci arıcır cəzalandırmış irü?

- A) Karcı arıcır
- B) Qərəvul arıcır
- C) Varxond arıcır

5. Mətnə əsasən cədvəl tamam ərəy.



Bəhər yitəğan ləsələ ire... arıyərır

Pətək düşmənbəkır qurmiş irü...arıyərır

Kibəc arıyərə qayğıcə qart'ale...arıyər

6. Tənbələc arıyər lırəx'ərə halci arıyər nəzərcə yırq^ire?



7. Dədic ç'əlibi bərpa ərci cümləyər dəftərcə kuçurmiş ərəy.



Darruxərə arıçılığər inkişaf əriz...şərait yə.

Hal-hazırcə h'arasatarazınə arı...mövcud yü.

...gül-çiçək tozlanmiş x'əyiz kumək ire, xəyli yitə məhsul qəyinic təmin ire.

8. Mətnə q'ankər xəy yığinc ç'əlibə mənayər izah ərəy. Əbi cümləcə işlətmış ərci yazmış ərəy.



9. Arı h'əşərat yü lıpışərəm yəvər? Çiz? Cürəc halci arıyər əs'ərevez?



10. Arıci h^aq^q^inə cürəc halci məlumatar yə? Əc h^aq^q^inə k'ibəc mətn yazmış ərəy.



6-cı bölməci ümumiləşdirici təkrar

Çəmənluxcə yiyib vul uvəlni. Bəyir duxaruvən lıpic:

– Bala ux ikədəy çuq'ub vul yü?

Duxarır uxəz başdemiş x'əyid: q^ana-rıx'ıb, q^ana- yiyib...

Bəy h'asi x'əyid ,amma səd ç'əl dəpu.

Duxarız uc itqəci lıpic:

– Ay bəy süftə zə qilimi uxozın, çəxəni yuq'ucə bölmüş ərzın.

Bəy təcəüblənmiş x'əyci noqa x'əyid.

1. Bəy çiz noqa x'əyid?



2. Bəyə h'asi x'əyci səbəb şini?



A

Hələgəz ki, ugə duxarız g'ələ uxəc arzulamış irni.

B

Ugə dix diqqətsiz x'əyci, uguğ g'ələ ibr qıdiyəc düşünmüş şerni.

3. Vin h'əyəlcı çikariğ x'əynəvin şitərə uxurəni vin?



4. Mətnə halci ç'ilır (Şi ərc) sualciz cavab vus'unü?



5.

Cümlələrə dədic ç'əlibi əlavə ərci və dəftərcə yazmış ərəy.



Şibiyərır kitab uxur...



Yə gəçə rəng buzəcy...



Yin h'idik h'əyəlbəz hədiyyə qən...



Ve məktəb ha... yerləşmiş şerü?

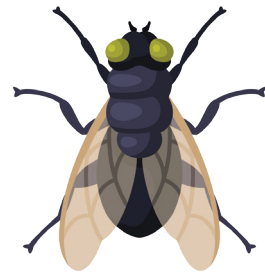


Qur ebını... h'ərfəni.



6.

Lıməç ç'əlibi lıpəy ki, q'od fərquvəç mənə işi. Əbi cümləçə işlətmış ərəy. Şikilbəkır istifadə ərsərə vevər.



7.

Yox bəku, gəncə, sumqayit siyax biylic şəhərbi yə. Cümləçə halci ç'əlibə yazılmış x'əyic səhv viycə?



2-ci sinifci üzrə ümumiləşdirici təkrar

1.

Mətnə əsasən sualbez cavab vəturəy. Mətnəyic məlumatara əsasən halci sualbez cavab viyişərdəbu?



Vurağ

Vin hiç vurağac yığınə Vurağcixun ikəcəm vin? Əci parıldamışərc işıqcir ədəmici h'ülimi qamaşdırmış ire. Vurağ ən biylid h'əç'yü. Vurağci işıqci h'əq'q'ınə şibi əs'ərevez? Vurağcicə işıqcızınə Neoq'ni,dənizər,nə kurbiyə x'ədni gir ire. Q'im işıq ire. Q'udə yiz,mukni yis'ərə ire.

Vurağcicir yığ nəh'çuvənskərə işıq vus'une,yifinə icə çikə Vəzınız vus'une. Vurağcicir tək q'im g'ır irded,həmən canlıyərız enerji vus'une. Hələgəzın ədəmiyə, h'əyvanbi, x'ınbi yığ nəh'çuvənskərə gümrah şere.

- Vurağcikir yəz fayda şiyə?
- Yifinə çiz miç' şere?
- Vurağ dəx'onəm şi şərə?
- Vurağcivər cürəc halci h'əç'niyə türübi yıq'ır şərə?
- Canlıyər yaycə çiz gümrah şere?

2.

«El icə igidərəzınə vəs'ərü» fikircızınə razı yevin? Ve fikir əsaslandırmış vərəy.



3.

«Yə milli dəyərbı» ırəx'ərə şı q'əle əsfərevin?



4.

5 İyun Ümumdünyaci Təbiət qurmuşirc yığ yə. Uc h^aq^q^inə məlumat yem vöx? Vin lırcığən təbiət çirkli əric səbəb şiyə? Uci əhəmiyyət şitərə izah irə vin?



«Təbiət qurmuşireyin» k'ibəc h^əcmə mətn yazmış ərəy.

5.

Açar ç'əlibekir istifadə ərci əskəc plancizinə vəcinəy.



1.

X'əd yəz çiz lazım yə?

2.

X'ici mənbəyər şitərə çirkəndirmiş ire?

3.

X'əd çirkənmiş x'əyickərə şiczinə nəticələnmiş şere!

4.

Təbiətə x'əd qurmuş əriz şəric lazımyə?

Açarci ç'əlibi: çirkəlvəc x'ədni, zavod nə fabrik, sərbi.

6.

Kur, xəb, Suvar ç'əlibi cürbəcürəc mənacə cümləyərə işlətmış ərci yazmış ərəy.



7.

Mətn uxəy. Halci cümlə mətnciz uyğun dəbu?



Yin təbiətci səd k'ibəc pərəyəbyin. Təbiət sevmiş vərcinə, qurmuş irüyin gərək. Çünki yə sağlamuvər nə yə yaşayış hələciğ bağılyə. Sağlam x'əyich'üni idman vəric lazımyə. H'əbiştəy gırtəcib təbiətci qayğıcə qap't'ıldəy.

8. Viyic ç'əlibi cədvəlcə qruplaşdırmış ərəy.



təh'əm, Vurağ, yazmışəric, yazı, yik', sövzə, bənəş,
q'at'q'ul, amzur, ikəx'əyic

rəng

dad

h^ərəkət

tür

9. Nəzakətlüvəc ç'əlibi uyğun h'əşxərc h'əç'ic çikərbe əlavə ərci yazmış ərəy.



1. ... riki vət'əy

2. ... girtindəvər dəh yazmış ərcəzın

3. ... vezınə görüşmüş x'əyiz dəx'ə zəvər

10. Nəzakətlüvəc ç'əlibi uyğun h'əşxərc h'əç'ic çikərbe əlavə ərci yazmış ərəy.



Zın lüçər çəxəni təbiət...

Zə bəyəzınə süntə darbi...

Dostuməzınə süntə quşniyə yuva...

Lüğət

- 1. Kabinet** - zehni karcı zınə məşğul x'əyiz karcı otağ, idarə nə müəssəyəyə məsuləc şəxsimi məşğuliyyətci h', uni otağ.
- 2. Emalaxana** - istehsalci yəmət'in təmirci müəssə, lıməc müəssəyi bina.
- 3. Lovğad** - Lovğa yeec insanbi xeyli yeb. Həlıməc ədəmiyin hayvanbi yer.
- 4. Qəlqəl** - uc ən xeyli iştəmiş şeerc q'əb yer. Lu q'əbını zınə x'əd nə içic x'ıyı məhsulbi q'ənnə.
- 5. Əstəəci** - uc luurc ç'əl yer ki, ši yeec xəynəm tuğə icə çikəriğ əstəəc.
- 6. Baxçə** - k'ibəc h'əyəlbə bəq^ırc çikəriğər lure. Baxçəcə 5-yaşınıvər k'ibəc h'əyəlbə bəq^ıreb nə əndəz dərs yebırxəreb.
- 7. Kilfət** - ucu mənə k'ulcə yeec ədəmiyə-r-babay, bədəy, bəy, dəy, h'əyəlbə şibəreb.
- 8. S'ə** - insanber ən birinci s'ə x'əbə h'əğoco. S'əyını q'ınə həyat qurmuş ərəz x'əyce. İnsan s'ə dəxənəm yaşamış x'əyi şeerdər.
- 9. Qaz** - q'ımı q'ənıkar q'ərç'ord yanacağci səb növ yov. Həsənəc dövrə insanbe həyatcə beylid rol oynamış şoro.
- 10. Rayon** - inzibati əraziyi bölgü yer. Rayonci tərkibcə şəhər, qəsəbə, kum şoro. Yə respublikacə xeyli rayonbi yer.
- 11. Qəsəbə** - rayoncoor k'ibəd şoro. Qəsəbə kumuvər beyli, rayoncoor kibəd x'əyci həm şəhərciğənəd, həmət'in kumuğənəd yov.
- 12. Məşəl** - ud s'əyini uqərc çikəriğər lure. Məşəl şəhidəriz q'iyəc abidəci h'urə həmişə uqərc s'ə yov.

13. Nişan - uc q'od mənacə iştəmiş şere. Nişan səd çikərə əs'ər x'əyici h'uni q'ısne əs'ər işi vərçi. Səməç'in yer ki, sər duxarız səb riş q'onna x'ələ əniz nişan - t'ilğat' vıs'no.

14. Türkçuluğol - uc qədim türk xalqımə ümumi səd xalq -Türk x'əyic əs'ərə. Hesanəc dövrəcə Türkəriğ 7-müstəqiləd dövlət yov ki,undə bitində mez - Türkcə mez yov.

15. Müasirliğol - hesanəc dövrəcə müasiriğol əksər ulkəyəyə yer. Azərbaycanı bayrağcə 3-şübud rənqimə səd -ürüc rənq -Müasirliğol h'ut'q'ər iyre.

16. İslamçılığol - uc islam - müsəlman diniyiz qullux iyirc ulkəyəyə bayrağcə şere. Azərbaycanı bayrağci səd rənqin ürüc rənqinir - İslamçılığol h'ut'q'ər iyre.

17. Urtuk - uc səd məhsulci, çikəri k'ulci h'əduq'ul urtumuş iyirciğər- urtuk lure.

18. Təpə - q'ımığ yeec çikərbə bazıbi düz, bazıbi q'ağa şere. Q'ımığ q'ağac çikərbəğər Təpə lure. Təpə nıkirbəvər k'bəbi, düznivər qağa şere.

19. Dənlük - uc quşnez dən h'əys'irc çikəriğər lure. Q'udə quşnez dən h'əys'iro ki,qəşicir q'ədəyi.

20. Xeyirxah - lu ç'əl ədəmiyəriz x'əb yırkirc,ğələc ədəmiyəriğər lure. Həlıməc ədəmiyəhəmişə kasibəriz xəstəyəriz kumək iyre.

21. Gübrə Kubrə - ud insanber bitkiyəriz vıs'no ki, məhsul xeyli işi vərçi vıs'no. Kubrə həm üzvi -hayvanci, quşnə peyin, həmət'in mineral kubrə şoro.

- 22. Bar** - hayvanbeğ, bitkiyəriğ şere. Bar vıyıc qısa müddətçə şerədəd. Bar icrə vaxtınə yetişmiş x'əyci q'ənnə
- 23. Qayğı** - ədəmiyərir, hayvanber səsinciz kumək əric, həyan q'əbt'ılıyığər lure.
- 24. Diyar** - hər sər çikəriğər diyar lure. Diyar beylic çikərbəğər lure ki, əbe sahəyər rayonbör beyli şere.
- 25. Növüt** - lap h'ürənəcər insanber xəbəzınə q'ımər qəh^əc səd məhsul. Ləh^əc qızıl adlanmış şere.
- 26. Çərşənbə** - həftəsi səd yığ. Sınaxır çərşənbə.
- 27. Atribut** - Latıncı ç'əl x'əyci sinci şeyxinə tür kəsb ire, məhz əci xüsusiyyət kəsb ire.
- 28. Dekor** - rəssam əsərçi yaradıcılığzınə aslı həyat nə məişəti xüsusiyyətər izah ire.
- 29. Personaj** - Bədii əsərbi istifadə ird şəxs, surət, tip.
- 30. Davranış** - insanbe səsundəzınə münasibət yə. Hər ədəmicığ sədcür davranış nə xüsusiyyət yə.
- 31. Uğur** - Ədəmicir ugə g'ələ yıq^ırc kar ugə uğur şere.
- 32. Kömək** - Kömək insanber səsunduz kömək əric, kar şərəx'ərə kömək əric kar.
- 33. Turp** - Turp kım q'anık qərç'ərd bitki, süfrəci yaraşığı.
- 34. Biyli x'əyci.** - Həm insanbi, həmən cürəc əşyayər biyli x'əyci.
- 35. Əkmək** - Tuməric hər halci səd dar, bitki, taxıl Tuməric nəzərdə yırq^ıre.
- 36. Kükürd** - Gugurt q'unci mənçə yə səd s'ə qunəz, sədmən x'ici q'icə.
- 37. Orqanizm** - Bədənci orqan müxtəlif səd forma, quruluş yerinə yetirmiş ire.

- 38. Yanaq** - K'ot'in insancı için, sifət.
- 39. Külə** - darbiyəvər k'ibəd cürbəcürəd külə. Zağamcı külə, çimtikci külə.
- 40. Əfi** - Qorxuluvəd, zəhərlüvəd sinci g'ərirdə növ yu.
- 41. İlan** - G'ər hər çikərə yayılmış x'əyid növ yü. Zəhərlüvəd nə zəhərsizəd növ yü. Sürünmüşərə kurkərü.
- 42. Kəşfiyyatçı** - Kəşfiyyatçı cəsürəd hər çikərə xəbər h'əşxird. Arıcı q'icən kəşfiyyatçı arı yu.
- 43. Qərəvulçi** - hər çəkə gozət ird. Anbarcı, vulə malcı, nikə qərəvulçi.
- 44. Bəhər** - Bəhər İnsanber, arıcir hər sinci yiq'irc karckır h'aşxırc mənəfət bəhər yə.
- 45. Şan** - Şan arıcir gülbiyəğər bəhər h'ağacı vaçxırc çikə yə. Çəxəni bəhər yitağan lərsərə.
- 46. Pətək** - Arıcı kut, icə kilfət yaşamişərd k'ul.

Kitabda verilmiş şeirlərin müəllifləri İldırım Məsimoğlu və Şərəf Hüseynovdur.

Buraxılış məlumatı

Ümumi təhsil müəssisələrinin 2-ci sinifləri üçün
Haput dili fənni üzrə
DƏRSLİK

Tərtibçi heyət

Müəlliflər	İldırım Məsimov Şərəf Hüseynov
Metodika üzrə məsləhətçi	Gunay Mirzəzadə
Layihə rəhbəri	Rəhilə Soltanqızı
Dizayner	Sevil Hüseynova
Texniki redaktor	Ruslan Mahmudov
Rəssam	Anara Hüseynova

© Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin qrif nömrəsi: 2024-010

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab nəşriyyat həcmi 8, 6. Fiziki çap vərəqi 10. Formatı 57x82 ¹/₈.
Kəsimdən sonra ölçüsü: 195x275. Səhifə sayı 80.
Şriftin adı və ölçüsü: Calibri 14-16. Ofset çapı. Ofset kağızı.
Sifariş 59. Tiraj 100. Pulsuz. Bakı – 2024.

Əlyazmanın yığıma verildiyi və çapa imzalandığı tarix:

Çap məhsulunu hazırlayan:

Çaşıoğlu Eİ MMC

Bakı ş. M. Müşfiq küç., 2 A.

Çap məhsulunu istehsal edən:

Çaşıoğlu Eİ MMC

Bakı ş. M. Müşfiq küç., 2 A.

Pulsuz

Əziz məktəbli !

Bu dərslik sizə Azərbaycan dövləti tərəfindən bir dərs ilində istifadə üçün verilir. O, dərs ili müddətində nəzərdə tutulmuş bilikləri qazanmaq üçün sizə etibarlı dost və yardımçı olacaq.

İnanırıq ki, siz də bu dərsliyə məhəbbətlə yanaşacaq, onu zədələnmələrdən qoruyacaq, təmiz və səliqəli saxlayacaqsınız ki, növbəti dərs ilində digər məktəbli yoldaşınız ondan sizin kimi rahat istifadə edə bilsin.

Sizə təhsildə uğurlar arzulayırıq!

